

MATERIAALIPAKETTI ALAKOULUN ITÄMERIPÄIVÄÄN

Versio 21/10/2022

MATERIAALIPAKETIN RUNKO

1. Yleisiä ohjeita Itämeripäivään
2. Itämeren valuma-alue
3. Itämeren roskaantuminen
4. Itämeri ja maaperä
5. Meriliikenne
6. Itämeren elämää
7. Millainen Itämeren ystävä olet?
8. Itämeriaiheiset leikit
9. Ideoita oppiaineittain

**Itämeri-aiheesta riittää
puhuttavaa vaikka koko
päiväksi!**

1. Yleisiä ohjeita Itämeripäivään

Kuinka lähestyä Itämerta aiheena?

LUOVUUS ON SALLITTUA – ANTOISAA ITÄMERIPÄIVÄÄ

Voitte aluksi pitää Itämeriaiheisen -oppitunnin hyödyntäen BSAG:n laatimaa esitelmää.

Tämän jälkeen voitte valita tästä materiaalipankista vinkkejä ja tehtäviä interaktiivisen Itämeripäivän järjestämiseen.

Tuotoksia voi julkaista koululle sosiaalisilla tileillä käyttäen aihe tunnustetta **#bsagitämerikoulu**.

BSAG ottaa myös mielellään vastaan kuvia ja videoita Itämeri-päivä tuotoksistanne ja julkaisee niitä sosiaalisen median tileillään.

TAUSTALUKEMISTA

- Itämeri-sivusto kokoaa yhteen tietoa Itämerestä monesta eri näkökulmasta: www.itameri.fi/fi-FI
- Lisäksi BSAG:n sivuilla on paljon tietoa Itämerestä: www.bsag.fi/itameri/

Kuva: Jukka Rapo

2. Itämeren valuma-alue

Itämeren rantavaltiot

ITÄMEREN VALUMA-ALUE

- Itämerta ympäröi 9 rantavaltiota, mutta meren valuma-alue ulottuu jopa 14 maan alueelle.
- Tunnista rantavaltiot ja nimeä ne kartalta
- Lisätietoa: <http://itämeri.fi/fi-FI>

3. Itämeren roskaantumien

Kuanko roskilla kestää hajota meressä?

KUINKA NOPEASTI NÄMÄ HAJOAVAT MERESSÄ?

1. Sanomalehtipaperi
2. Pahvilaatikko
3. Vahattu pahvinen juomamuki
4. Puuvillahansikkaat
5. Tupakantumppi
6. Kaupan muovipussi
7. Purukumi
8. Muovipullo
9. Kertakäyttövaippa
10. Säilykepurkki (alumiini)

KUINKA NOPEASTI NÄMÄ HAJOAVAT MERESSÄ? - VASTAUKSET

Tuote	Suuntaa antava hajoamisaika
1. Sanomalehtipaperi	1-2 kk
2. Pahvilaatikko	2 kk
3. Vahattu pahvinen juomamuki	3 kk
4. Puuvillahansikkaat	6 kk
5. Vanerilevy	1-3 vuotta
6. Tupakantumppi	> 10 vuotta (mikromuoviksi...)
7. Purukumi	20-25 vuotta
8. Muovipullo	200-400 vuotta
9. Kertakäyttövaippa	>100 vuotta
10. Säilykepurkki (alumiini)	200 vuotta

4. Itämeri ja maaperä

Mitä yhteistä on maaperällä ja Itämerellä, ja minkä takia sillä on väliä?

ITÄMERI JA MAAPERÄ: RUUANTUOANTO

- Huonokuntoinen maaperä pidättää ravinteita heikosti, jolloin niitä valuu vesistöihin - ja hyväkuntoinen maaperä puolestaan pidättää niitä hyvin.
- Näin maaperän hyvinvointi on suoraan yhteydessä Itämeren tilaan. Maaperän kuntoon voidaan vaikuttaa maatalouden käytännöillä.
- BSAG työskentelee laajassa yhteistyössä maaperän hyvinvoinnin parantamiseksi. Toimista hyötyy Itämeri ja viljelijä.

Kysymyksiä pohdittavaksi:

1. Miten maanviljely vaikuttaa Itämeren tilaan?
2. Millaisilla muutoksilla maanviljelyssä voidaan vaikuttaa maaperän kuntoon?

MENKÄÄ LUOKAN KANSSA YHDESSÄ ULOS TUTUSTUMAAN MAAPERÄN IHMEELLISEEN MAAILMAAN!

Ketkä maaperässä oikein
asuvatkaan?

Tutki maata ja tunnista
lajeja julisteen avulla:

<https://openruokaopas.fi/wp-content/uploads/sites/9/2020/01/Natura-Maaperäeliöt-juliste-A4.pdf>

10 faktaa maaperästä:

<https://www.youtube.com/watch?v=cljeCBpqWRw&feature=youtu.be>

5. Meriliikenne

Miten tuotteesi saapuvat sinulle?

MERILIIKENNE

- Itämerellä liikkuu joka hetki noin 2 000 alusta, mikä kuormittaa suhteellisen pientä ja matalaa Itämerta. 96 % Itämeren meriliikenteestä on erilaista rahtialusliikennettä.
- Itämeren vesi vaihtuu myös hitaasti suljetun luonteensa ansiosta, joten monet meriliikenteestä aiheutuvat haitat ovat erityisen haitallista.
- Miksi tätä rahtialusliikennettä tarvitaan? Satojen tonnien painoisen rahdin kuljettaminen on liki mahdotonta ilman meriliikennettä ja merirahti kannattelee pitkälti koko maailmankauppaa.

Lisätietoa:

<https://www.bsag.fi/meriliikenne/>

TIEDÄTKÖ MITEN TUOTTEESI SAAPUVAT?

Kun ostat jotain netistä tai kaupasta tuote on todennäköisesti tuotu sinulle laivan avulla.

Laiva ei kuitenkaan yksin pysty tuomaan sinulle tuotetta, tämän takia eri kulku- ja kuljetusvälineiden tulee tehdä yhteistyötä saadakseen tuotteen perille.

Tätä yhteistyötä kutsutaan kuljetusketjuksi.

AKTIVITEETTI

Harjoituksen tavoitteena on ymmärtää kuljetusketju ja sen monimutkaisuus.

1. Jokainen oppilas valitsee kuvitteellisen esineen.

3. Kuljetusketju voi sisältää mitä tahansa kulkuneuvoja. Pääasia on, että esine saadaan kotiin.

2. Kuvitteelliselle esineelle suunnitellaan ketju koulusta kotiin.

4. Valmiin suunnitelman oppilas voi piirtää esimerkiksi paperille.

6. Itämeren elämää

Itämeri on monimuotoinen ja kaunis

ITÄMEREN ELÄMÄÄ

Itämeren vedenalainen maailma on monimuotoinen ja kaunis.

Tutustukaa BSAG:n sivuilla tuohon maailmaan; sen asukkaisiin, kasvustoon ja elinolosuhteisiin.

<https://www.bsag.fi/m eriluonnon-suojelu/tutki-itameren-elamaa/>

Lisäksi voitte hyödyntää BSAG:n laatimaa esitelmää aiheesta, joka löytyy Itämerikoulun materiaaleista.

Keskustelkaa!
Kuinka monta lajia olette itse nähneet?

7. Millainen Itämeren ystävä olet?

Mitä tekoja voit itse tehdä?

MILLAINEN ITÄMEREN YSTÄVÄ OLET?

1. Tunnen nimeltä ainakin kymmenen Itämeren eläintä, lintua tai kalaa.
2. Vien käytetyt paristot takaisin kauppaan tai muualle minne ne saa viedä.
3. Vältän liikkumista rantakalliolla ja saarilla lintujen pesimäaikaan touko- heinäkuussa.
4. Päästän onki- tai kalareissulla alamittaiset, pienet kalat takaisin mereen.
5. Käyn pissalla uimarannan vessassa, enkä meressä tai järvessä.
6. Käytän pesuaineita säästeliäästi.
7. Jos saunon rannalla, huuhtelen saippuan ja shampoon saunassa, enkä meressä tai järvessä.
8. Minusta pyykkiä ei saa pestä meressä tai järvessä.
9. En heitä roskaa maahan, veteen, enkä vessanpönttöön.
10. Vältän kertakäyttötuotteita.
11. Syön enemmän kasviksia ja kotimaista kalaa. Kiinnitän huomiota siihen, miten ruoka on tuotettu. Suosin mahdollisimman kestävästi tuotettua lähiruokaa ja kauden satoa.
12. Tykkään enemmän olla soutuveneessä tai purjeveneessä kuin moottoriveneessä.
13. Valitsisin mieluummin kanootin kuin vesiskootterin.
14. Pyrin kulkemaan lyhyet matkat pääosin pyörällä ja kävellen, en autolla.

Saat pisteen jokaisesta myöntävästä vastauksesta.

MILLAINEN ITÄMEREN YSTÄVÄ SINÄ OLET

1-5 pistettä

Tietämätön Itämeren naapuri

Itämeri ei ole kovin paljon ajatuksissasi ja siten monet toimesi ovat vielä ajattelemattomia. Sinulla on siis paljon opittavaa, mutta onneksi ympäristönsuojelu on helpompaa kuin uskotkaan.

6-10 pistettä

Itämeren hyvän päivän tuttu

Olet jo aikamoinen ympäristön ystävä, sen verran monella arkipäivän osa-alueella osaat jo toimia vastuullisesti. Jos kaikki kiinnittäisivät toimiinsa yhtä paljon huomiota kuin sinä, Itämeri voisi jo vähän hengähtää.

11-14 pistettä

Huomaavainen Itämeren ystävä

Tästä ei enää paljon voi parantaa. Sinunlaisia ihmisiä tarvitaan, jotta Itämeri saadaan pelastettua. Sinunlaisesi ihmiset antavat Itämeren tulevaisuudelle toivoa.

Jokainen voi vaikuttaa myös itse!

Lue lisää Itämeri-teoista BSAG:n nettisivuilta

<https://www.bsag.fi/itameri-tekoja/>

8. Itämeriaihteiset leikit

Erilaisia ideoita hauskan pitoon Itämeri mielessä

LAIVA ON LASTATTU – MERILIIKENTEeseen LIITTYVÄ LEIKKI

Aktiviteetin ideana on ymmärtää rahdin suuri kirjo ja monimuotoisuus.

Ryhmä asettuu piiriin. Sitten valitaan yhdessä kirjain aakkosista.

Jokainen sanoo vuorollaan asian, jolla laiva on lastattu. Sanan täytyy alkaa sovitulla kirjaimella.

Esimerkki: Valittu kirjain on t. Laiva on lastattu traktoreilla. Seuraava jatkaa laiva on lastattu tulppaneilla.

Jos ei keksi sanaa tippuu pelistä pois.

KÄÄRMEET TALVIHORROKSELLE

Leikkijöiden kesken valitaan äitikäärme.

Pikkukäärmeet pistävät pipon silmille tai peittävät muutoin silmänsä.

Äiti käärme etsii itselleen sopivan horrostamispaikan.

Kun äitikäärme on piilossa, pikkukäärmeet lähtevät etsimään äitikäärmettä.

Kun pikkukäärme huomaa äitikäärmeen horrostamispaikassaan, hän yrittää mennä sinne niin, että kukaan muu ei huomaisi.

Lopulta pikkukäärmeet yksi toisensa jälkeen löytävät äitikäärmeen, vai löytävätkö?

Aikuinen voi päättää, milloin leikki päättyy. Pikkukäärmeet, jotka eivät löydä äitikäärmeen luo eivät selviydy talvesta.

Leikki sopii hyvin leikittäväksi syksyllä, kun käsitellään sitä, miten luonto ja eläimet valmistautuvat talven viettoon.

KUKA PELKÄÄ MERIKOTKAA?

Leikissä valitaan yksi leikkijä merikotkaksi, joka asettuu kentän/leikkialueen keskelle.

Muut leikkijät menevät alueen yhdelle reunalle.

Merikotka huutaa: "kuka pelkää merikotkaa?", johon muut vastaavat:

"en minä ainakaan" ja juoksevat kentän toiseen reunaan.

Merikotka yrittää saada mahdollisimman monta kiinni. Kiinni otetuista tulee uusia merikotkia.

Kiinni otetut yhdessä versiossa eivät saa liikkua siltä paikalta, jossa heidät on saatu kiinni vaan koittavat vain kurottelemalla napata juoksijoita. Toisessa versioissa kaikki merikotkat saavat liikkua.

Leikkiä jatketaan kunnes kaikki on saatu kiinni.

9. Ideoita oppiaineittain

Ideoita Itämeren käsittelyyn eri oppiaineiden yhteydessä

IDEOITA OPPIAINEITTAIN

- Musiikki: Miltä vedenalainen maailma voisi kuulostaa? Tehkää siitä oma tulkintanne eri instrumentein ja äänin. Mikä kappale tuo mieleen Itämeren? Soittakaa kyseinen kappale yhdessä.
- Liikunta: menkää kävellen veden rannalle.
- Vieraat kielet: lukekaa ja kääntäkää kyseisellä kielellä kirjoitettu Itämeri-aiheinen uutinen.
- Kuvaamataito, roskasta taiteeksi: kerätkää luonnosta muoviroskaa, peskää ja tehkää yhteinen taideteos.
- Historia: tutustukaa Itämeren hylkyihin ja niiden historiaan https://itameri.fi/fi-FI/Vapaaajan_vietto/Nahtavaa_merella/Hylkyt
- Äidinkieli: kirjoittakaa aine elämästä Itämeren rannalla.
- Biologia ja maantieto: Tutustukaa rannikkoalueen kasvustoon ja Itämeren asukkaisiin: <https://www.bsag.fi/meriluonnon-suojelu/tutki-itameren-elamaa/>
- Fysiikka ja kemia: miten suolainen vesi käyttäytyy verrattuna makeaan veteen?
- Uskonto ja elämäntutkimustieto: eettistä pohdintaa, millä tavoin oma toiminta vaikuttaa Itämereen?